

Rahandusministri 21. veebruari 2011. a määruse nr 10 „Finantsinspektsiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord” muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse määrust, mis on kehtestatud Finantsinspektsiooni seaduse (edaspidi *FIS*) § 53 lõike 4 alusel. Määrus reguleerib andmeid finantsjärelevalve subjektide kohta, mida Finantsinspektsioon peab oma veebilehel avaldama. Eelnõuga lisatakse järelevalveasutusele kohustus avaldada andmed finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja heakskiitmise, heakskiitmise taotlemise kohustusest vabastamise ning heakskiitmise kohaldamisalast väljajätmise kohta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Anastasia Nõmmik (anastasia.nommik@fin.ee, 5854 5096).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Heleri Piip (heleri.piip@fin.ee, 5303 2849). Eelnõu juriidilist kvaliteeti ja seletuskirja kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse rahandusministri 21. veebruari 2011. a määrust nr 10 „Finantsinspektsiooni veebilehel andmete avalikustamise ulatus ja kord” (RT I, 30.05.2025, 10)(edaspidi *määrus*).

Eelnõu on seotud menetluses oleva krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi *seaduse eelnõu*),¹ millega muudetakse finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja tegevuse heakskiitmise menetlust.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Taust

2001. aastal võeti vastu Finantsinspektsiooni seadus, millega reguleeritakse järelevalveasutuse õiguslikku seisundit, tegevuse aluseid, ülesandeid, rahastamist ja piiriülest koostööd. 2005. aastal jõustus „Finantsinspektsiooni seaduse, investeerimisfondide seaduse, krediidiasutuste seaduse, väärtpapierituru seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus” ning sellega tunnistati kehtetuks volinormid eriseadustes, mis reguleerisid Finantsinspektsiooni veebilehel avalikustatavate andmete ulatust ja korda. Vastav kord viidi määrusega üle FIS § 53 lõikesse 4 ning koondati kõikvõimalikud andmed, mida järelevalveasutus peab läbipaistvuse huvides avaldama, ühte õigusakti. Samuti ajakohastati avaldatavate andmete liike ning vaadati üle avalikustamisega seotud administratiivne koormus.

¹ Kättesaadav EIS-is: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/63c28d45-9118-4ce5-853a-0fc882cd7012>

2024. aastal võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi 2024/1619/EL² ehk CRD VI, millega muudetakse pangandusdirektiivi (CRD), ja määruse (EL) nr 2024/1623³, millega muudetakse pangandusmäärust (CRR). Kogumina nimetatakse muudatusi Basel III paketi, sest selle aluseks on Baseli Pangandusjärelevalve Komitee paketid ning tegemist on n-ö Euroopa Liidu pangandusregulatsiooni jätkusuutlikkuse ja kriisitaluvuse viimase faasiga.

Kuigi CRD VI keskendub liiduülesele harmoniseerimisele ning tutvustab pangandusdirektiivi hulgaliselt uusi teemasid, tehakse ka mõned muudatused finantsvaldusettevõtjate (ingl. k. *financial holding company*) ja segafinantsvaldusettevõtjate (ingl. k. *mixed financial holding company*) ehk valdusettevõtjate heakskiitmise menetluses. Finantsvaldusettevõtja on finantseerimisasutus, kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on krediidasutus ja ülejäänud tütarettevõtjad või enamik neist on kas krediidi- või finantseerimisasutused või abiettevõtjad. Seega ei ole finantsvaldusettevõtja ise krediidasutus, aga mõni tema tütarettevõtjatest võib olla krediidasutus. Segafinantsvaldusettevõtjana mõistetakse emaettevõtjat, kes ise ei ole krediidasutus, kindlustusandja ega investeerimisühing, kuid kelle tütarettevõtjatest vähemalt üks on Eestis või Euroopa liidus asutatud krediidasutus, kindlustusandja või investeerimisühing ning kes koos oma tütarettevõtjate ja teiste ettevõtjatega moodustab finantskonglomeraadi ehk grupi või allgrupi, mis koosneb ettevõtjatest, mis tegutsevad paralleelselt pangandus-, investeerimis- ja kindlustussektoris. Kui taoline valdusettevõtja soovib Euroopa Liidus tegutseda emaettevõtjana, on tal kohustus taotleda liikmesriigi pädevalt asutuselt heakskiitmist, kui too pädev asutus teostab tema üle konsolideeritud järelevalvet. Heakskiitmise menetlus on võrreldav tegevusloa menetlusega, sest see põhineb haldusaktiga, milles otsustatakse, kas isik võib turul tegutseda ning kui jah, siis millistel tingimustel. Eesti õiguses reguleerib valdusettevõtjate tegutsemist KAS-i 2. peatükk, mis näeb ette Finantsinspeksioonile võimaluse jätta valdusettevõtja heakskiitmise kohaldamisalast välja, kui on täidetud § 13⁷ lõikes 1 sätestatud tingimused. Kui vastavad tingimused on täidetud, ei teosta Finantsinspeksiooni finantsvaldusettevõtja või segafinantsvaldusettevõtja üle finantsjärelevalvet, kuid ta peab täitma CRR-is sätestatud konsolideeritud alusel.

CRD VI-ga muudetakse artikli 21a, mis reguleerib valdusettevõtjate heakskiitmist, ning lisatakse kohaldamisalast väljajätmise kõrvale teine heakskiitmise erand: heakskiitmise taotlemise kohustusest vabastamine. Vabastuse saamiseks peab valdusettevõtja esitama Finantsinspeksioonile heakskiitmise taotlemise asemel vabastamise taotluse. Sisuliselt on tegu heakskiitmise ehk järelevalve kohaldamisalast väljajätmisega, kuid kui esimese erandi puhul on tegu Finantsinspeksiooni enda diskrestiooniga, siis teise erandi ehk vabastamise taotluse puhul saab valdusettevõtja aktiivselt sekkuda heakskiitmise menetlusse ning paluda jätta taotlemisest vabastamist. Uues sõnastuses kohustab artikli 21a lõike 1 neljas alalõige pädevaid asutusi avaldama andmeid nende valdusettevõtjate kohta, kes on saanud heakskiidu või kes on vabastatud heakskiitmise taotlemise kohustusest. Avalikustamiskohustuse täitmiseks muudetaksegi määrust ning sätestatakse loetelu andmetest, mida Finantsinspeksioon peab oma veebilehel avaldama finantsvaldusettevõtjate ja segafinantsvaldusettevõtjate kohta.

2.2. Selgitused muudatuste kohta

Punktiga 1 täiendatakse määruse § 2 punktiga 1¹ ja sätestatakse, et määrust kohaldatakse andmete avalikustamisele finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja kohta, kellele on antud heakskiit, kes on vabastatud heakskiitmise taotlemise kohustusest või kes on jäetud välja heakskiitmise kohaldamisalast krediidasutuste seaduse (edaspidi KAS) §-de 13⁴–13⁷ kohaselt.

² Kätesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024L1619>

³ Kätesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024R1623>

Kuigi direktiiv ei hõlma avalikustatava teabe hulka andmeid selliste valdusettevõtjate kohta, kelle suhtes on Finantsinspeksioon otsustanud jätta nad kohaldamisalast välja, leiab eelnõu koostaja, et vastavat avalikustamise nõuet tuleks laiendada ka nende suhtes, et tagada selge ülevaade finantsturu osalistest ning nende suhtes kohaldatavatest nõuetest, aga ka Finantsinspeksiooni otsuste läbipaistvus.

Punktiga 2 täiendatakse § 3 lõikega 12, mille esimese lause kohaselt avaldatakse valdusettevõtja kohta lisaks lõikes 1 sätestatule heakskiidu andmise, heakskiitmise taotlemise kohustusest vabastamise või heakskiitmise kohaldamisalast väljajätmise otsuse number ja kuupäev. Lõike teise lausega kohustatakse Finantsinspeksiooni avaldama andmed määratud ettevõtja kohta, kui valdusettevõtja on heakskiitmise taotlemise kohustusest vabastatud. Määratud ettevõtja mõiste lisatakse KAS-i seaduse eelnõu § 13⁴ lõike 1 teise lause muudatusega, mis sätestab, et määratud ettevõtja on määratud vastutavaks selle eest, et tagada valdusettevõtja usaldatavusnõuete järgimine konsolideerimisgrupi poolt konsolideeritud alusel vastavalt KAS § 13⁷ lõike 1 punktile 3. Määratud ettevõtja kohta tuleb avalikustada tema ärinimi, registrikood, aadress, e-posti aadress, faks, telefoninumber ja veebileht selle olemasolul.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu põhineb CRD VI artikli 21a lõike 1 neljandal alalõikel, mis kohustab liikmesriikide pädevaid asutusi avaldama oma veebilehel nimekirja valdusettevõtjatest, kellele on antud heakskiit või kes on vabastatud heakskiidu taotlemise kohustusest. Direktiivi kohaselt tuleb valdusettevõtjate kohta avaldatud andmeid tuleb vajadusel uuendada kord aastas. Määruse § 12 lõike 3 kohaselt on Finantsinspeksioonil kohustus andmed avalikustada või neid muuta oma veebilehel viie tööpäeva jooksul avalikustatavate või muudetavate andmete teadasaamisest arvates. Seega läheb kehtiva määruse sõnastus kaugemale CRD VI-s sätestatust ning kord aastas andmete uuendamise asemel tuleb neid muuta viie tööpäeva jooksul.

4. Määruse mõju

4.1. Mõju Finantsinspeksioonile

Sihtrühm: Finantsinspeksiooni 2024. aasta aastaraamatu kohaselt töötab järelevalveasutuses 137 isikut.⁴

Mõju ulatus: väike. Eelnõuga kohustatakse Finantsinspeksiooni avaldama oma veebilehel andmed Eestis heakskiidu saanud, heakskiitmise taotlemise kohustusest vabastatud ning heakskiitmise kohaldamisalast välja jäetud valdusettevõtjate ja kui see on kohaldatav, taolise valdusettevõtjaga seotud määratud ettevõtja kohta.

Mõju avaldamise sagedus: eelnõuga kaasnevate muudatuste mõju sagedus Finantsinspeksioonile on minimaalne ja ebaregulaarne, sest andmed valdusettevõtjate kohta tuleb järelevalveasutuse veebilehele lisada vaid üks kord. Juhul, kui andmete koosseis muutub, tuleb need määruse § 12 lõike 3 kohaselt muuta viie tööpäeva jooksul alates muudetavate andmete teadasaamisest arvates. Eelnõu koostajale teadaolevalt tegutseb Eestis kaks finantsvaldusettevõtjat (Luminor Holding AS ja LHV Group AS).

⁴ Finantsinspeksioon. Aastaraamat 2024, lk 10. Kättesaadav: https://fi.ee/sites/default/files/FI_AA_2024_est_www.pdf

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: väike. Andmete avalikustamise kohustusega kaasneb Finantsinspeksioonile ühekordne töökoormuse tõus, kuid kuna Eestis tegutseb vaid kaks finantsvaldusettevõtjat, on järelvalveasutuse töökoormusele avalduv mõju minimaalne ja hetkeline.

Mõju olulisus: eelnõuga kaasnevad muudatused omavad Finantsinspeksioonile väheolulist mõju, kuivõrd finantsjärelvalveasutust kohustatakse avaldama oma veebilehel andmeid potentsiaalselt vaid kahe finantsvaldusettevõtja suhtes. Andmete avaldamine toimub vaid üks kord (peale määruse jõustumist) ning kui valdusettevõtja andmekoosseis muutub, peab Finantsinspeksioon nendest muudatustest teada saades tegema vastavad parandused. Samasisulist kohustust täidab Finantsinspeksioon juba teiste finantsjärelvalve subjektide suhtes, mistõttu ei too muudatused kaasa ümberõppimist ega kohanemist. Eelnõuga ei muudeta finantsjärelvalvesubjektide arvu.

4.2. Muud mõjud

Eelnõu autorite hinnangul eelnõu rakendamisel halduskoormus kodanikele ja reaalsektori ettevõtjatele ning töökoormus avalikule sektorile ei muutu. Määruse muutmine ei ole seotud kohalike omavalitsustega ning seega otsene mõju neile puudub. Eelnõu ei mõjuta otseselt elu- ja looduseskeskkonda, riigi julgeolekut ega välissuhteid, sotsiaalset, demograafilist või regionaalset arengut.

Eelnõust tulenevate muudatuste mõju tervikuna on väheoluline.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega ei kaasne koormust riigieelarvele ning see ei too endaga kaasa muudatusi fiskaalpoliitikas. Krediitiasutuste järelvalvega seotud kulutused kaetakse Finantsinspeksiooni finantsjärelvalve subjektide poolt tasutavast järelvalvetasust.

6. Määruse jõustumine

Kuivõrd määruse eelnõu kehtestamine sõltub seaduse eelnõu jõustumisest, kehtestatakse määruse eelnõu sarnaselt seaduse eelnõule üldkorras, kuid kindlasti pärast seaduse eelnõu jõustumist, sest määrus sisaldab viiteid sätetele, mida seaduse eelnõuga lisatakse või muudetakse.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja esitamine arvamuse avaldamiseks

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Eesti Pangale, Finantsinspeksioonile ning mittetulundusühingutele Finance Estonia ja Eesti Pangaliit.